

Brief 6 januari 2022

Manifest: Referentiekader Energietransitie in Leiden

Communicatie: Wim Scholten mobiel: 0651 137 163

Bankrekening NL29 INGB 0007612058

www.houtkwartier.com | communicatie@houtkwartier.com | Twitter @Houtkwartier

Uitnodiging webinar Manifest Referentiekader Energietransitie

Datum: woensdag 12 januari 2022

Tijd: 19:30 – 21:30 uur

Locatie: Online

Klik op de volgende link om het webinar bij te wonen: <https://youtu.be/g9W5-LOg2k>

U kunt het webinar over het manifest na afloop terugkijken op het YouTube kanaal van het Houtkwartier. Klik dan op de link:

https://www.youtube.com/channel/UC_BEmITFXzhS0uCZYgD3HqQ/videos

Steun het manifest door een bericht te sturen naar het email adres van de wijkvereniging.

Maak je email adres voor ons beschikbaar als je op de hoogte wilt blijven van de ontwikkelingen.

Het initiatief komt vanuit het Houtkwartier.

Het thema van de avond is een nieuw manifest “Referentiekader voor de Energietransitie in Leiden”.

Dit manifest is geschreven als reactie op het concept van de Transitie Visie Warmte van de gemeente Leiden. De wijkvereniging Houtkwartier heeft een uitgebreide zienswijze ingediend en daarin ook aangegeven hoe je op een andere manier kunt en moet omgaan met de Transitie Visie Warmte. In het manifest wordt dit verder uitgewerkt. Weliswaar is dit gestart vanuit de wijkvereniging Houtkwartier, maar de inzichten en lessen, die we voor nu en de toekomst delen, zijn natuurlijk ook van toepassing voor andere wijken in Leiden en andere woonplaatsen.

Het thema van de avond is een nieuw manifest “Referentiekader voor de Energietransitie in Leiden”.

De volgende onderdelen van het manifest komen tijdens het webinar aan bod:

• Klimaatdoelstellingen en uitgangspunten	Wim Scholten
• Het energiesysteem	Ron Hagen
• Van klein naar groot / lokale energie, lokaal beheer	Annelies Huygen
• Heldere sturing	Alfons van Marrewijk
• Wijkuitvoeringsplan	Lisanne Havinga

Na de presentaties is er gelegenheid voor vragen en discussie.

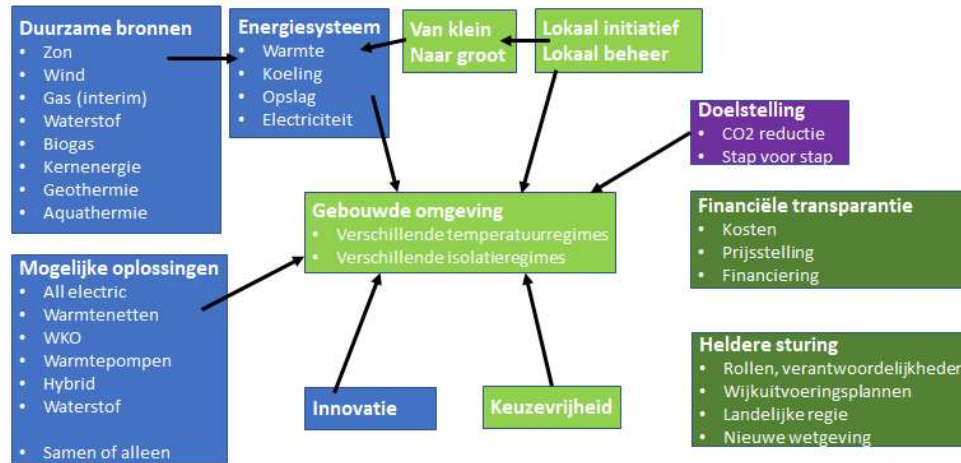
In het manifest gaat het om de energietransitie voor onze woningen en gebouwen (scholen, ziekenhuizen, kantoren etc.). De kenmerken van de woningen en gebouwen zijn in de praktijk zeer verschillend. Die zijn b.v. afhankelijk van het bouwjaar, de wijze van bouwen en de sociale aspecten. Voor de aanpak van de energietransitie betekent dit:

- Verschillende temperatuurregimes bij het verwarmen van woningen en gebouwen
- Verschillende isolatieregimes

Vanuit het gezichtspunt van de burgers vraagt de verscheidenheid van woningen, gebouwen en mogelijke oplossingen om een specifieke aanpak per woning en gebouw. Dit is een totaal andere situatie dan de grootschalige en uniforme uitrol in de jaren 60 bij de aanleg van het aardgasnet en de aansluiting van de woningen en gebouwen op dat aardgasnet.

De verschillende elementen, die van belang zijn om te komen tot een succesvolle energietransitie zijn weergegeven in onderstaande figuur.

Elementen visie op energietransitie

Klimaatrisico-beheersing is de drijvende kracht achter de energietransitie. Het gaat om de reductie van de CO2 uitstoot. Elke stap, die wordt gezet, dient te worden getoetst aan deze doelstelling.

De Rijksoverheid heeft in het kader van het Klimaatakkoord een complexe organisatie opgezet voor de energietransitie. Er is een 30-tal regio's gedefinieerd, die elk zelfvoorzienend moeten zijn v.w.b. de energievoorziening. Elke regio heeft een regionale energie strategie (RES) vastgesteld. Elk van de 350 gemeentes moet een Transitie Visie Warmte opstellen. Dit betekent ook, dat elke regio en elke gemeente de benodigde kennis en ervaring dient op te bouwen.

In de Leidse situatie hebben de Rijksoverheid, de Provincie, Vattenfall en Gasunie een dominante positie. Grote spelers met grote belangen, zeker in het perspectief van het geschetste versnipperde veld van lokale overheden en regio's. Het is daarbij de vraag hoe de belangen van de burgers optimaal worden gewaarborgd.

Het Manifest: EEN REFERENTIEKADER VOOR DE ENERGIETRANSITIE IN LEIDEN

In dit manifest hebben we acht thema's geformuleerd die het bestaande referentiekader kunnen doorbreken en tot een waarlijk duurzame energie transitie leiden:

1. **Klimaatrisico-beheersing is leidend**
2. **Warmte, koeling, opslag en elektra als onderdelen van een integraal energiesysteem**
3. **Denk vanuit de gebruiker**
4. **Lokale energie, lokaal beheer en waar mogelijk eigendom**
5. **Hoogste maatschappelijke waarde als uitgangspunt**
6. **Heldere sturing, rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden**
7. **Wijkuitvoeringsplan met een stapsgewijze en doelmatige reductie van broeikasgassen**
8. **Publieke regie bij de energietransitie**

Daarnaast doen we ook een oproep aan de gemeente: ga nieuwe spelregels gebruiken en financiële weeffouten wegnemen! Voor beide elementen zijn in dit manifest concrete suggesties uitgewerkt, zodat zij deze beweging ook kan gaan ondersteunen. In woord en in daad. Maak het veel eenvoudiger en doe recht aan de belangen van alle betrokken partijen

Voor vragen, suggesties en reacties:

Stuur een email naar communicatie@houtkwartier.com of neem contact op met Wim Scholten (mobiel 0651 137 163; wim.scholten@xs4all.nl).

Met vriendelijke groet,

Wim Scholten, vz wijkvereniging Houtkwartier

Wim Scholten
Sr. Project and Transition Manager

Ir. Civiele Techniek TU Delft. Kennis van en ervaring met bouwen van woningen en gebouwen. Heeft leiding gegeven aan complexe (internationale) projecten op diverse gebieden.

Binnen het Houtkwartier hebben we een stuurgroep energietransitie met professionele kennis en ervaring. De leden van de stuurgroep zijn bewoners van de wijk:

Alfons van Marrewijk · 3rd
Professor of Construction Cultures, TU Delft & Professor of Project Management, BI Norwegian Business School

Professor Alfons van Marrewijk, hoogleraar Bouwkunde aan de TU Delft. Hij heeft kennis over en ervaring met de processen van de energieleveranciers

Ron Hagen · 2nd
Managing Director at Noordgastransport B.V.

Ron Hagen, directeur van één van de grootste gastransport bedrijven in de wereld. Hij is verder direct betrokken bij de ontwikkeling en het transport van waterstof. Uitgebreide werkervaring in olie en energie industrie

Annelies Huygen · 2nd
Hoogleraar Ordening van energiemarkten, Utrecht University, Principal consultant TNO

Professor Annelies Huygen, hoogleraar aan de Universiteit Utrecht en principal consultant bij TNO. Zij heeft internationale kennis en ervaring met warmtenetten en is betrokken bij de nieuwe warmtewet.

Een medewerker van de Univ Leiden zal ons ondersteunen bij het opstellen van het wijkuitvoeringsplan (WUP).

Lisanne Havinga, MSc. PhD · 3rd+
Assistant Professor Building Performance a...
Utrecht

Assistent Profesor Lisanne Havinga, werkzaam aan de TU Eindhoven en EIRES (Eindhoven Institute for Renewable Energy Systems). Betrokken bij optimaliseren van woningen en gebouwen in relatie tot de energietransitie

Edith van Middelkoop · 2nd

Actief met het bevorderen van participatie. *Initiatiefnemer van Leidse Gesprekken, wat volgens een beproefde methode participatie van Leidenaren wil bevorderen. Daarnaast is zij mede initiatiefnemer van de Leidse Donut Coalitie en is zij actief als Vriend van het Singelpark.*